

**Dimissionstale fredag den 25. juni 2021
kl. 14.00 på MSG Haslev**

Kære afgangselever, kære dimittender årgang 2021.

Hjertelig til lykke med jeres eksamen. Dagen i dag er en festdag, hvor vi fejrer, at I har bestået jeres ungdomsuddannelse og er klar til at drage videre i jeres liv. (rejs jer op klassevis og hils på gæsterne og lad jer hylde)

Kære forældre og pårørende – også et stort tillykke til jer. I har været en god støtte for eleverne og os under uddannelserne her på skolen. Jeg er sikker på, at I også har været spændte og stolte over jeres unge menneske i løbet af uddannelsen og i den netop afsluttede eksamensperiode.

Jeg vil også gerne sige tak til skolens medarbejdere. De seneste to år har været præget og styret af Corona og I har skullet tilpasse jeres opgaver og hverdag. I skulle navigere i restriktioner, påbud og usikkerheden om I var på skolen sammen med eleverne eller sad hjemme. I har haft mange tanker om hvorledes eleverne havde det og om de lærte nok i det virtuelle rum. Jeg er imponeret og taknemlig over, at I har kæmpet for eleverne skulle komme så godt som muligt igennem Corona tiden – både fagligt og menneskeligt.

Kære studenter – jeres årgang er *en helt særlig årgang*, og jeg er sikker på, at I vil komme til huske jeres studentertid som noget helt særligt. I er en årgang, der i flere omgange blev sendt hjem til nødundervisning. I er en årgang som sprittede af, holdt afstand og gik med mundbind. I er en årgang, der har fået en del af jeres eksamener sløjfet, og i stedet fået nogle af jeres årskarakterer ophøjet til eksamenskarakterer. I er en årgang, som har måttet vinke farvel til mange af de ting, I havde glædet jer til gennem 3 år, så som: gymnasiefester, fredags cafe'er, masterclass, studietur, fælles arrangementer mm. Jeg synes I skal være stolte over hvordan I har håndteret restriktioner og afsavn, og forhåbentlig kan det være en slags trøst at tænke på, at I med jeres afsavn har bidraget til, at vi som samfund er kommet igennem denne ubehagelige tid med pandemi på en forholdsvis skånsom måde.

På den måde har krisen også fået os til at rykke mere sammen. Og den har skabt en større eftertænsomhed og givet anledning til refleksion over, hvad der egentlig betyder noget for os som mennesker. Og det er måske slet ikke så dårligt.

Flere af jer har sikkert tænkt over hvorledes jeres hverdag før Corona så ud og hvorledes nedlukningen fik jer til at stoppe op og tænke over hvad der var vigtigt for jer og jeres nærmeste. Vi har alle oplevet savnet af nærmeste familie, gode venner og sociale aktiviteter, men samtidig har livsopbremsningen også betydet, at vi er blevet mere opmærksomme på hvilke værdier, som giver mening i vores hverdag.

Vi har alle lyttet til pressemøder om Corona og hørt, hvordan politikere og institutioner har fortalt os hvad vi skulle gøre. Vi har hørt et ord som samfundssind og oplevet en styring af vores hverdag, som mange af os ikke har oplevet tidligere. Det har givet stof til eftertanke og i den forbindelse kom jeg til at tænke over novellen Patienten af Peter Seeberg fra 1962.

Historien handler om en patients møde med hospitalsvæsenet i forbindelse med, at han har fået konstateret en hidtil ukendt sygdom kaldet "almindeligt bortfald". Sygdommen starter i det ene ben og bevirker, at patienten får benet amputeret. Men lægerne beroliger ham og siger, at det skal han ikke være ked af, for i vor tid kan en protese faktisk føles som en lettelse. Måske får han det meget bedre end før. Og de får ret.

Kort efter dukker sygdommen op i det andet ben og i begge arme, og hver gang bevirker de kunstige lemmer, at det bliver nemmere for patienten at bevæge sig. Læger og sygeplejerskerne plejer patienten på bedste vis og snart betragter han hospitalet som et kært hjem.

Sygdommen dukker efterfølgende også op i højre lunge, som lægerne straks fjerner, og da den breder sig til den anden lunge, sætter de også dér straks en ny ind. De nye lunger er behagelige og luften bliver lettere at indånde, og patienten er helt lettet i brystet. Sygdommen spreder sig til flere organer og lægerne lægger ham in koma, mens de udskifter organerne.

Lægerne vurderer nu, at han er så godt som helbredt. Her viser det sig imidlertid, at de tager fejl, for nu bliver hjertet angrebet, og patienten flytter endegyldigt ind på hospitalet og anbringes i et apparat, som kaldes et kunstigt hjerte. Patienten har det godt her i sit andet hjem. Alle på hospitalet kapper om glæde ham, og han er dem dybt taknemmelig.

Indimellem tænker han dog over sit liv – om det tilhører ham eller lægerne, og om han egentlig er sig selv mere. Det spørger han derfor sin kone, sine børn, søskende og venner om, og de siger alle sammen, at han stadig er sig selv. Egentlig har han det godt, men fordi han ikke har andet at lave, kan han ikke lade være med at tænke over, hvor meget man kan reducere et menneske til uden at gøre det til noget helt andet. Han tænker fx over, om hans sjæl - eller dele af den - egentlig er fulgt med alle transplantationerne – eller om han muligvis har fået en hel anden. Patienten taler med psykoterapeuter, der mener, det er et meget vanskeligt spørgsmål at svare på. Først prøver de at overbevise patienten om, at der ikke er nogen sjæl – men det holder patienten fast i. Så siger de, at det jo kan tænkes, at sjælen slet ikke er i legemet, men omkring legemet – og det finder patienten er en meget tilfredsstillende opfattelse.

Vi får derefter at vide, at patienten ikke længere har sit eget hoved, men et hoved fra en, der døde under den sidste krig. Patienten er ikke helt klar over, hvordan det skete, for han var i koma i flere måneder, men han siger, at han ikke ville have protesteret – det er helt i orden med ham, fordi det centrale er hvordan et menneske føler det – noget andet er, hvordan tingene faktisk hænger sammen.

Hele patientens krop bliver skiftet ud med nye proteser og erstatninger, og han undrer sig over, hvordan det kan være, at han stadig er sig selv. Følelsen af selvet må derfor være et usynligt legeme omkring det fysiske legeme – noget, som ikke kan erstattes. Historien slutter med, at han hver dag spørger sin kone, når hun kommer på besøg: Kan du kende mig? Ja, det kan jeg da, svarer hun. Han spørger derefter: Elsker du mig? Jeg elsker dig mere end nogen sinde, siger hun. Men du kan ikke se mig, hævder han. Jo siger hun. Nej, siger han, for *det*, du kan se, er slet ikke mig. Åh jo, siger hun og græder. Det er dig, det er dig. Så lade det være mig siger patienten.

I novellen sætter Seeberg fokus på den identitetssplittelse og fremmedgørelse, vi kan opleve som mennesker. Hvem er jeg egentlig, hvad er det, der gør *mig til mig*, og er sjælen muligvis et sted uden for kroppen? Budskabet i fortællingen er, at *dét*, der *gør os til os* opstår gennem vores relationer til andre. Patienten når frem til, at tabet af sin krop ikke kan fjerne det hele menneske, som hans kone ser. Det er dette usynlige og u håndgribelige bånd til hinanden, der bærer os gennem livet.

Corona-tiden kan på flere måder minde om patientens situation. Nedlukningen af samfundet og manglen på andet samvær end det gennem vores skærme, har for nogen kunnet føles som at miste noget af sin identitet - fodboldtræningen, farvelkrammene og al dansen til festerne. Jeg tror det er gået op for de fleste, hvor meget samvær med andre betyder for vores identitet og selvopfattelse – at vi så at sige *bliver til* som mennesker gennem vores samvær med andre, som patienten erkender til sidst.

Center for Ungdomsforskning (CEFU) har gennem hele Corona-perioden interviewet unge om, hvordan de har oplevet den, og hvordan de ser på fremtiden. I kan uden tvivl genkende jer selv i de kommende

opsamlinger fra CEFU: manglende motivation i perioder, forstærket ensomhed, lavere fysisk aktivitetsniveau, forståelse for restriktionerne men udfordringer ved at efterkomme og usikkerhed på hvordan det skal gå med ens faglighed.

Vi er midt i den anden genåbning efter en pandemi, som ingen af os havde forestillinger om, kunne komme til at præge vores livsførelse så voldsomt i så lang tid. Erfaringer fra nedlukningen indikerer, at genåbningen kræver lige så mange tanker om, hvordan en ny hverdag skal skabes og hvordan relationer til andre skal etableres. Gro Emmertsen Lund fra organisationen NOISE fokuserer på vigtigheden af at understøtte unge, så de får muligheden for igen at leve et ungdomsliv uden at føle, at de gør noget forkert. Sociale fællesskaber skal derfor genetableres med respekt for de erfaringer unge har erhvervet under Corona. Fokus i nye faglige fællesskaber skal være på, at elever og studerende er med til at genoprette meningsfulde læringsaktiviteter, hvor man føler at ”være på niveau”, klare eksamen og kommer videre.

Højskolelærer og ph.d i teologi Christian Hjortkjær indrammer det meget præcist i sin bog: ”Utilstrækkelig”, hvor han beskriver at det er svært at navigere i et samfund i krise, fordi vores samfund de seneste år er gået fra at være et forbudsland til et påbudsland. Vi fortæller jer ofte, at I har mange muligheder, og at I skal være taknemmelige for uddannelse, velfærd, sundhed osv, men i forlængelse af det, skal vi også huske jer på, at påbud kan være vanskelige at håndtere. Påbud er typisk rundet af et ideal og et idealiseret overjeg. Idealet om det pligttopfyldende, modige, udviklingsorienterede, aktive og sunde individ kan være svære at tøjle for et idealiseret overjeg. Hvis man ikke lykkedes, er det fordi man ikke har gjort sig umage, fordi chancen var der jo, og så bliver det tungt at være både ung og menneske.

Derfor understreger Gro Emmertsen Lund betydningen af genåbningen og jeres erfaringer fra Coronatiden til jeres videre liv. Genåbningen rummer en masse påbud, som kan give mulighed for fortolkning. I dag her til dimissionen må vi være samlet, men er det ok at kramme og give hånd? Den 5.juli er der frist for tilmelding til videregående uddannelse, men er man utaknemlig, hvis man vælger 1, 2 eller 3 sabbatar i stedet for at begynde en videregående uddannelse?

Christian Hjortkjær har nogle gode bud på, hvordan vi/I kan navigere i genåbnings- og i forbuds-Danmark. Et bud er, at han synes man skal turde vælge sig selv og tro på, at man gør det godt nok, og at mange allerede holder af en. Et andet bud er at gøre det samme, som mange af os har gjort under Corona, nemlig at standse et øjeblik og tænke over vores livsvilkår og relationer, for på den måde at skabe rum for en befrielse af samfundets mange påbud.

Lige om lidt får I overrakt jeres eksamensbevis, som det synlige tegn på, at I har bestået ungdomsdannelsen. I har af mange flere grunde været meget optaget af karaktererne, hvilket ifølge Christian Hjortkjær er naturligt, da et forbudssamfund med et stærkt overjeg bombarderer en med tanker om, hvorvidt man har gjort det godt nok, når idealet er høje karakterer. 12-trinsskalaen er på mange måder svær at navigere i. Hjortkjær omtaler den som ”12-trinsskalaen fra helvede”, fordi den er bygget på mængden af fejl - jo flere fejl du laver, jo lavere karakter du får. Hvis man ikke får 12, så har man fejlet.

Derfor vil jeg også erindre jer om, at der ved siden af jeres karakterer står en usynlig kolonne, som indeholder de mange oplevelser og erfaringer, som I har erhvervet jer i løbet af gymnasietiden. Denne usynlige kolonne vil følge jer i fremtiden og udgøre et godt fundament, så I kan vælge og finde en vej i livet.

Den usynlige kolonne er skabt gennem jeres tid på MSG, har vi også bestræbt os på at give jer det mest værdifulde af alt – nemlig dannelse og livskompetence. Dannelse, hvor I vil engagere jer ud over jer selv i fælles problemer der kan påvirke jeres liv og vise, at I kan og vil bidrage med jeres energi og kritiske sans.

Vi har forsøgt at skabe et skolemiljø med en forståelse for, hvad der virkelig har betydning her i livet: samværet med hinanden - og at vi bliver til i vores samvær med andre. Vi har forsøgt i forskellige sammenhænge at bidrage til, at I betragter hvert enkelt menneske som noget værdifuldt og møder andre med respekt.

Selvom jeres gymnasietid har været præget af Corona, er I lykkedes med at vise jer selv og os, at I ville fællesskabet og relationerne i klasserne og mellem klasserne. I tog opgaven på jer, da vi beskrev rammerne for årets gallafest, og jeg er virkelig stolt af jer, fordi I lykkedes med at skabe en fælles fest for afgangsklasserne med ankomster, lanciers, nomineringer, taler og masser af sodavand. Det var en minderig aften, som jeg er sikker på I vil huske tilbage på, når I mødes senere i livet.

Cafeudvalget tog også udfordringen op og arrangerede en koncert med BLÆST, som nogen klasser kunne lytte til i salen og andre via streaming. Og så har Snydsker-formændene lovet at hjælpe det kommende festudvalg med at arrangere den næste gymnasiefest. For som I siger til mig: Lene, de skal selvfølgelig have hjælp og det vil vi gerne give dem, fordi det er vigtigt med gymnasiefester.

Jeres årgang efterlader et helt specielt spor gennem vores MSG-tradition, hvor afgangsklasserne skal købe et kunstværk som symboliserer noget om årgangen. Louise, Marcus, Morten og Gustav fra 3.c har sammen med Torben og lydkunstneren Anders Graae Lauritsen skabt et lydkunstværk, hvor de har samlet og produceret lyd minder fra jeres tid på MSG - lige fra lyden af et klaprende tastatur til rap om Illiaden.

Det er et lydbillede, som I kan lytte til og mindes, når I er på vej videre i livet og møder både medgang og modgang. Dette lydunivers vidner om, at på trods af afstand, aflysninger og alvor, så har I holdt sammen i jeres gymnasietid, været gode kammerater og værnet om det, der ifølge både MSG og Seeberg udgør den vigtigste del af at være menneske: vores samvær med hinanden.

Hermed dimitterer jeg årgang 2021 fra MSG Haslev

Lene Eilertsen
Rektor, den 25. juni 2021